

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Република Српска
78000 Бања Лука
Владике Платона бб
Тел: +387(0)51/493-555
Факс: +387(0)51/493-556
е-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о проведеној финансијској ревизији Предузећа за
услуге у ваздушном саобраћају
„Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука
за период 01.01-31.12.2023. године**

Број: РВ071-24

Бања Лука, 12.12.2024. године

САДРЖАЈ

I	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	1
	Извјештај о ревизији финансијских извјештаја	1
II	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	5
	Извјештај о ревизији усклађености.....	5
III	РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА	7
IV	КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ	9
V	ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ).....	10
	1. Увод.....	10
	2. Провођење препорука из претходног извјештаја.....	10
	3. Закључак о функционисању система интерних контрола.....	10
	4. Набавке.....	13
	5. Припрема и доношење плана пословања и финансијског плана	13
	6. Финансијски извјештаји.....	13
	6.1. Биланс успјеха	13
	6.1.1. Пословни приходи и расходи.....	14
	6.1.2. Финансијски расходи	16
	6.1.3. Губитак редовне активности.....	16
	6.1.4. Остали добици и губици.....	17
	6.1.5. Добитак по основу усклађивања вриједности	17
	6.1.6. Нето губитак текуће године.....	17
	6.2. Биланс стања.....	17
	6.2.1. Билансна актива	17
	6.2.2. Билансна пасива	20
	6.2.3. Ванбилансна евиденција.....	23
	6.3. Биланс токова готовине	23
	6.4. Временска неограниченост пословања	24
	6.5. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе	24
	6.6. Напомене уз финансијске извјештаје	24

I ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији финансијских извјештаја

Мишљење са резервом

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука који обухватају: Биланс стања – Извјештај о финансијском положају са стањем на дан 31.12.2023. године; Биланс успеха – Извјештај о укупном резултату у периоду и Биланс токова готовине – Извјештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан. Ревизијом смо обухватили преглед значајних трансакција, објашњавајућих напомена и примјену рачуноводствених политика у ревидираном периоду.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу „Основ за мишљење са резервом“, финансијски извјештаји Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука истинито и објективно приказују, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан 31.12.2023. године, финансијску успјешност, токове готовине и промјене на капиталу за годину која се завршава на тај дан, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и релевантним ISSAI стандардима ревизије 2200 -2810. Наша одговорност за провођење ревизије детаљније је описана у пасусу „Одговорност ревизора“. Ревизију смо провели у складу са ISSAI 130 - Етички кодекс, испунили смо наше остале етичке одговорности и независни смо у односу на субјекта ревизије.

Сматрамо да су прибављени ревизијски докази, с обзиром на прописани оквир финансијског извјештавања довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о финансијском стању имовине, обавеза и извора.

Као што је наведено под тачком 3. овог Извјештаја:

Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука није утврђен корисни вијек употребе имовине односно стопе амортизације, а приликом обрачуна амортизације нису примијењене објелодањене стопе амортизације, што није у складу са чланом 7. став 3) тачка 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Помоћна књига непокретности, постројења и опреме не води се на начин да обезбиједи увид у аналитичке податке, хронолошки приказ пословних догађаја, контролу и исправност унесених података и могућност коришћења података, што није у складу са чланом 12. став 5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Годишњи попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2023. године није организован и извршен у складу са чланом 4. став 1) тачка 2), чланом 12. став 2), чланом 17. став 4), 5) и 8) и чланом 18. став 1) и 3), 5) и 8) и чланом 20. став 3) Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза, јер пописне листе нису сачињене у два примјерка и овјерене од стране овлаштеног лица, нису сачињене пописне листе потраживања и обавеза, није пописана туђа имовина коју предузеће користи и којом управља, у извјештају о попису исказана стања залиха (књиговодствено и стварно) нису у складу са књиговодственим евиденцијама и пописном листом којом је утврђено количинско стање залиха и није извршено усклађивање књиговодственог стања са стварним стањем готовине.

Као што је наведено под тачком 6.1.1.1 овог Извјештаја:

Приходи од пружених услуга на иностраном тржишту и губитак ранијих година прецијењени су у износу од 15.594 КМ, јер су приходи из 2022. године исказани у текућој години, што није у складу са МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 27 и 28).

Као што је наведено под тачкама 6.1.1.1. и 6.1.1.2. овог Извјештаја:

Приходи од продате робе и расходи по основу набавне вриједности репроматеријала прецијењени су у износу од 48.248 КМ, јер приликом преноса робе између залиха (репроматеријала и малопродаје) исказани су приходи и расходи у смислу тржишне реализације робе иако до исте није дошло, што није у складу са чланом 42. став 1) и 2) и чланом 52. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачкама 6.1.1.2. и 6.2.1.1. овог Извјештаја:

Некретнине, постројења и опрема у припреми прецијењени су у износу од 412.615 КМ, нематеријална имовина прецијењена је у износу од 3.270 КМ, грађевински објекти потцијењени су у износу од 397.683 КМ и трошкови амортизације потцијењени су у износу од 18.202 КМ, јер обрачун амортизације средстава није извршен када је имовина постала расположива за употребу услед неактивирања имовине расположиве за употребу, што није у складу са МРС 16 - Некретнине постројења и опрема (параграф 55) и МРС 38 - Нематеријална имовина (параграф 97).

Као што је наведено под тачком 6.2.1.2. овог Извјештаја:

Залихе млазног горива у складишту прецијењене су у износу од 18.675 КМ, расходи по основу набавне вриједности горива прецијењени су у износу од 4.981 КМ, а губитак ранијих година потцијењен у износу од 23.656 КМ, јер исказана вриједност залиха у почетном стању и излаза са залиха није вршена по методу пондерисане просјечне цијене, што није у складу са чланом 51. и 53. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама и МРС 2 – Залихе (параграф 25 и 27).

Као што је наведено под тачком 6.2.2.3. овог Извјештаја:

Разграничени приходи и примљене донације прецијењени су у износу од 12.346 КМ, за колико је потцијењен приход од донација, јер су признати приходи у висини полугодишње амортизације донираних средстава, што није у складу са МРС 20 - Рачуноводствено обухватање државних давања и објелодањивање државне помоћи (параграф 12). Такође, за исказана краткорочна разграничења по основу донација у износу од 45.547 КМ из 2010. и 2012. године за које нису идентификовани извори, врсте донираних средстава као и услови повезани са донацијом, током периода није извршено признавање прихода у вези са насталим повезаним расходима за чије покриће је давање и намијењено, што није у складу са захтјевима наведеног стандарда.

Краткорочна разграничења су прецијењена, а остала дугорочна резервисања и разграничења потцијењена у износу од 261.438 КМ, јер су дугорочна резервисања за судске спорове класификована као краткорочна, што није у складу са чланом 32. став 9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачкама 6.4. и 6.6. овог Извјештаја:

Напомене уз финансијске извјештаје не садрже објелодањивања у вези са сталношћу пословања, што није у складу са захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 25).

Такође, у Напоменама уз финансијске извјештаје нису објелодањене релевантне информације о примијењеним стопама амортизације и начину вођења залиха, што

није у складу са Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, захтјевима MPC 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 117), MPC 2 - Залихе (параграф 36 и 37), MPC 16 - Некретнине, постројења и опрема (параграф 73) и другим релевантним Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Кључна питања ревизије

Кључна питања су она питања која су по нашем професионалном мишљењу била најзначајнија у вршењу ревизије финансијских извјештаја Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука за годину која се завршава на дан 31.12.2023. године. Ова питања смо размотрили у оквиру ревизије тих финансијских извјештаја као цјелине а у формирању нашег мишљења не дајемо одвојено мишљење о тим питањима. Осим питања описаних у пасусу „Основ за мишљење са резервом“, нема других питања која треба објавити у Извјештају о ревизији

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Директор је одговоран за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са међународним рачуноводственим стандардима и међународним стандардима финансијског извјештавања. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе настале услед преваре и грешке; одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз финансијске извјештаје; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена које су примјерене датим околностима и надзор над процесом извјештавања. При изради финансијских извјештаја руководство је одговорно да процијени сталност пословања и да објелодани питања везана за временску неограниченост пословања.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наш циљ је да стекнемо разумно увјеравање о томе да финансијски извјештаји, као цјелина, не садрже материјално значајне погрешне исказе узроковане преваром или грешком, као и да сачинимо и објавимо ревизијски извјештај, који садржи наше мишљење. Разумно увјеравање представља висок ниво увјеравања, али није гаранција да ће ревизија, која је извршена у складу са ISSAI стандардима ревизије увијек открити материјално значајне погрешне исказе када они постоје.

Погрешни искази могу настати као посљедица преваре или грешке и сматрају се материјално значајним ако, појединачно или заједно, могу утицати на економске одлуке корисника које се доносе на основу финансијских извјештаја.

Због чињенице да се ревизија проводи провјером на бази узорка и да у систему интерних контрола и рачуноводственом систему постоје инхерентна ограничења, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке остану неоткривене.

Ревизија укључује провођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступака је заснован на ревизијском просуђивању и професионалном скептицизму, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталих услед преваре и грешке. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефективности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика утемељених на временској неограничености пословања

и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Изјављујемо да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независношћу. Остварили смо комуникацију са одговорним лицима субјекта ревизије у вези са планираним обимом и временским распоредом ревизије, кључним ревизијским питањима и другим важним питањима и значајним налазима ревизије, укључујући значајне недостатке у систему интерних контрола, који се могу идентификовати током ревизије.

Бања Лука, 12.12.2024. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији усклађености

Мишљење са резервом

Уз ревизију финансијских извјештаја Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука за 2023. годину, извршили смо ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са значајним законским и другим прописима.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу „Основ за мишљење са резервом“, активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука за 2023. годину су, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију усклађености.

Вјерујемо да су прибављени ревизијски докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са прописима којима су регулисане.

Као што је наведено под тачком 3. овог Извјештаја:

У 2023. години обрачун минулог рада вршен је примјеном прописаних увећања на основну плату увећану за друга примања по основу рада, што није у складу са чланом 124. Закона о раду и чланом 108. Колективног уговора предузећа.

Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука закључило је уговоре о дјелу са 29 извршилаца за систематизована радна мјеста (ватрогасац и доктор медицине), што није у складу са чланом 205. став 1) Закона о раду.

Као што је наведено под тачком 6.2.2.1 овог Извјештаја:

Исказане остале резерве друштва формиране су конвертовањем ревалоризационих резерви за које није утврђен историјат настанка и основ почетног признавања у остале резерве, што није у складу са начином формирања резерви привредног друштва који је прописан чланом 231. Закона о привредним друштвима Републике Српске и чланом 61. Статута предузећа.

Одговорност руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, директор је такође одговоран да осигура да су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима у складу са прописима којима су регулисане.

Одговорност ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске

доказе о томе да ли је пословање Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука.

Бања Лука, 12.12.2024. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

III РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА

Препоруке везане за финансијске извјештаје

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се:

- 1) утврди корисни вијек употребе имовине, односно стопе амортизације у складу са чланом 7. став 3) тачка 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;
- 2) помоћна евиденција сталне имовине организује и води на начин да се обезбиједи увид у аналитичке податке и хронолошки приказ пословних догађаја, контролу и исправност унесених података и могућност коришћења података у складу са чланом 12. став 5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;
- 3) поступци и процедуре пописа имовине и обавеза, утврђивање и исказивање стварног и књиговодственог стања имовине и обавеза, те извјештавање о попису врши у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза;
- 4) признавање краткорочних потраживања, осталих пословних прихода и прихода од пружених услуга врши на обрачунској основи у складу са МРС 1- Презентација финансијских извјештаја (параграф 27 и 28), а евидентирање по основу наплате потраживања врши према члану 64. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама;
- 5) некретнине, постројења, опрема и нематеријална имовина признају и класификују, а обрачун амортизације врши у складу са захтјевима МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема (параграф 55) и МРС 38 - Нематеријална имовина (параграф 97) и чланом 3. став 6) и 4. став (3, 4 и 7) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике;
- 6) залихе робе у складишту исказују, а да се излаз са залиха обрачунава у складу са чланом 51. и 53. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама и МРС 2 – Залихе (параграф 25 и 27);
- 7) приходи од продате робе и расходи по основу набавне вриједности репроматеријала исказују у складу са чланом 42. став 1) и 2) и чланом 52. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике;
- 8) предузму активности утврђивања стварног стања исказаних обавеза и прибављања вјеродостојне књиговодствене исправе у вези настанка пословног догађаја и у складу с тим изврше евидентирања у пословним књигама предузећа према члану 8. и 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;
- 9) изврши анализа и предузму активности око утврђивања извора, врсте донираних средстава и услова повезаних са донацијама из ранијих година и у складу с тим изврши рачуноводствени третман истих, а да се за донације познатог извора и услова у потпуности признају приходи повезани са насталим трошковима према захтјевима МРС 20 - Рачуноводствено обухватање државних давања и објелодањивање државне помоћи;
- 10) класификација дугорочних резервисања за судске спорове врши у складу са чланом 32. став 9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике;
- 11) биланс токова готовине сачињава у складу са Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна

лица и предузетнике и захтјевима MPC 7 - Извјештај о токовима готовине (параграф 10);

- 12) у Напоменама уз финансијске извјештаје објелодањују информације у вези са сталношћу пословања и друге релевантне информације прописане Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, захтјевима MPC 1 – Презентација финансијских извјештаја и другим релевантним Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Препоруке везане за усклађеност

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се:

- 1) обрачун минулог рада врши на основну плату без увећања за друга примања по основу рада у складу са чланом 124. Закона о раду и чланом 108. Колективног уговора предузећа;
- 2) уговори о дјелу закључују за послове који су ван дјелатности послодавца у складу са чланом 205. став 1) Закона о раду;
- 3) резерве предузећа формирају у складу са чланом 231. Закона о привредним друштвима Републике Српске и чланом 61. Статута предузећа.

Препоручује се Скупштини акционара, надзорном одбору и директору предузећа да обезбиједи да се:

- 4) донесе одлука о висини накнаде за рад члановима надзорног одбора и одбора за ревизију и у складу с тим врши обрачун и исплата истих у складу са чланом 12. тачка з), чланом 43. став 1) тачка д) Статута предузећа.

IV КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ

- Закон о јавним предузећима;
- Закон о привредним друштвима члан 1-40; глава IV;
- Закон о јавним набавкама;
- Закон о раду, члан 1-65; члан 120-127; члан 170-171; члан 205-208;
- Закон о доприносима;
- Закон о порезу на доходак глава I-IV, VI, X, XII и XIII; ;
- Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида, члан 25-27.;
- Закон о унутрашњем платном промету;
- Одлука о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској;
- Уредба о условима и плаћању готовим новцем и Уредба о измјенама и допунама Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем;
- Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске;
- Статут Предузећа за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука;
- Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у предузећу за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука;
- Колективни уговор за запослене у предузећу за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука;
- Правилник о јавним набавкама роба услуга и радова.

V ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)

1. Увод

Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Предузеће) основано је 1991. године под називом „Аеродром Бања Лука“, а 1995. године регистровано је као основно државно предузеће под називом „Аеродроми Републике Српске“ Бања Лука. Рјешењем Основног суда у Бањој Луци од 28.11.2013. године предузеће од државног предузећа трансформисало у акционарско друштво и почиње пословати под називом Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука. По судском рјешењу од 31.10.2023. године дошло је до промјене адресе Предузећа у Љевчанска 141 Лакташи.

По Рјешењу о регистрацији Предузеће је 100% власник зависног друштва „Ars tours“ д.о.о. Бања Лука које је престало са радом закључно са 30.04.2024. године.

Основна дјелатност Предузећа је пружање услужне дјелатности у ваздушном саобраћају која се односе на прихват и отпрему авиона, боравак авиона на аеродрому, прихват и отпрему путника и пртљага, роба, ствари и поште. Споредне дјелатности Предузећа обухватају пружање угоститељских и трговачких услуга, услуга закупа, наплате паркинга и друге услуге.

Средства за рад и пословање обезбјеђују се из средстава остварених од пружања услуга у ваздушном саобраћају, коришћења маневарских површина, продаје робе, из донација, од закупнина, субвенција и других извора.

На достављени Нацрт извјештаја о проведеној финансијској ревизији није било примједби.

Препоруке дате у овом извјештају, у циљу њиховог наглашавања, болдоване су и писане италиком словима.

2. Провођење препорука из претходног извјештаја

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске први пут је ангажована на провођењу финансијске ревизије Предузећа.

3. Закључак о функционисању система интерних контрола

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста (од 18.07.2022. године и 09.03.2023. године) утврђена је организациона структура, укупан број радних мјеста и извршилаца, називи радних мјеста, описи послова, услови и посебни услови за обављање послова. У циљу обављања основне и других дјелатности у предузећу је организовано 6 сектора, quality manager и јединица интерне ревизије. У оквиру сектора организовано је 11 служби, 19 одјељења, центар за обуку стручног особља и реферат за маркетинг. Наведеним Правилником систематизовано је 105 радних мјеста са 296 извршилаца.

На дан 31.12.2023. године, поред директора, запослено је 111 извршилаца и то 100 извршилаца на неодређено вријеме и 11 извршилаца на одређено вријеме (од чега 3 извршиоца на мандатни период).

Органи управљања су Скупштина акционара, надзорни одбор и управа. Управу предузећа чини директор и три извршна директора.

Извршни директори и чланови надзорног одбора, након проведених конкурсних процедура, именовани су Одлукама о коначном именовану извршног директора од 21.09.2023. године и Одлукама о именовану чланова надзорног одбора од 08.03.2024. године, а до доношења наведених одлука обављали су функцију вршиоца дужности односно привременог надзорног одбора.

Одбор за ревизију именован је Одлуком о именовању чланова Одбора за ревизију од 19.04.2022. године на период од 4 године.

У 2023. години члановима надзорног одбора (5 чланова) и одбора за ревизију (3 члана) вршен је обрачун и исплата накнаде у укупном бруто износу од 54.372 КМ. Приликом ревизијског испитивања ревизији није презентована на увид Одлука о висини накнаде члановима надзорног одбора и одбора за ревизију, на основу које је вршен обрачун и исплата истих.

Колективним уговором предузећа Аеродроми Републике Српске а.д. Бања Лука прописана је висина основице за обрачун плата и коефицијенти сложености посла који су дефинисани у распону за осам група, као и увећања на плату. У уговорима о раду утврђен је један коефицијент сложености појединачно за сваког запосленог, а који одговара дефинисаном распону групе у којој је радно мјесто по стручној спреми и сложености посла распоређено. Приликом ревизијског испитивања нису презентовани критеријуми утврђивања појединачних коефицијената за радна мјеста у дефинисаним распонима групе.

Приликом обрачуна увећања плате по основу минулог рада као основица за обрачун коришћена је основна плата увећана за накнаду за регрес, што није у складу са чланом 124. Закона о раду Републике Српске и чланом 108. Колективног уговора предузећа Аеродроми Републике Српске а.д. Бања Лука, којим је прописано да се увећање плате за сваку навршену годину стажа обрачунава примјеном прописаних процената на основну плату.

У 2023. години, као и у 2022. години закључени су уговори о дјелу за систематизована радна мјеста (27 ватрогасаца и 2 доктора медицине) и у оквиру дјелатности предузећа, што није у складу са чланом 205. став 1) Закона о раду којим је прописано да послодавац може са одређеним лицем да закључи уговор о дјелу ради обављања послова који су ван дјелатности послодавца, а који имају за предмет самосталну израду или оправку одређене ствари, самостално извршење одређеног физичког или интелектуалног посла.

Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама није утврђен корисни вијек употребе имовине, односно стопе амортизације, што није у складу са чланом 7. став 3) тачка 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске, којим је прописано да правно лице својим општим актом утврђује рачуноводствене политике и рачуноводствене процјене. У Напоменама уз финансијске извјештаје објелодањене су информације о кориштеним стопама амортизације сталних средстава које се разликују од стопа примијењених приликом обрачуна амортизације, што је наведено под тачком 6.6. извјештаја.

Помоћна књига непокретности, постројења и опреме је успостављена и садржи податке о вриједности имовине од 01.01.2022. године, примијењеној стопи амортизације, као и износу обрачунате амортизације у 2022. и 2023. години. Међутим за имовину која је стављена у употребу прије 01.01.2022. године евиденција не садржи датум активирања/набавке, набавну вриједност, укупну исправку вриједности, преглед амортизације по годинама нити података о ефекту повећања по основу извршене процјене у ранијим годинама. Такође, на појединачним ставкама имовине мијењани су инвентурни бројеви (спојено више бројева у један инвентурни број итд), што кроз картицу појединачног средства није могуће идентификовати. Наведено није у складу са чланом 12. став 5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 94/15 и 78/20), јер се помоћна књига не води на начин да обезбиједи увид у аналитичке податке, хронолошки приказ пословних догађаја, контролу и исправност унесених података и могућност коришћења података.

У складу са Одлуком о попису и формирању комисије за попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2023. године, извршен је годишњи попис. Ревизијским испитивањем провођења истог утврђено је да годишњи попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2023. године није организован и извршен у складу са чланом 4. став 1) тачка 2), чланом 12. став 2), чланом 17. став 4), 5) и 8) и чланом 18. став 1) и 3), 5) и 8) и чланом 20. став 3) Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза („Службени гласник Републике Српске“ број 45/16 и 113/21), јер пописне листе нису сачињене у два примјерка и овјерене од стране овлаштеног лица, а један примјерак није враћен на поступање комисији, није у потпуности извршено усаглашавање стања потраживања и обавеза и њихов пренос са екстерних потврда стања, није сачињена пописна листа потраживања и обавеза, није пописана туђа имовина коју предузеће користи и којом управља (земљиште), у извјештају о попису исказано књиговодствено и стварно стање млазног горива није у складу са књиговодственим евиденцијама нити пописном листом млазног горива (утврђено количинско стање) и није извршено усклађивање књиговодственог стања са стварним стањем готовине.

Предузеће је сачинило годишњи извјештај о спровођењу планираних активности на успостављању и развоју система финансијског управљања и контроле за 2023. годину у складу са Правилником о садржају извјештаја и начину извјештавања о систему финансијског управљања и контроле („Службени гласник Републике Српске“ број 1/22), а друге активности у вези примјене одредби Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 91/16) нису предузете односно није сачињен попис и опис пословних процеса, није успостављена књига пословних процеса и није извршено идентификовање и процјена ризика.

Успостављени систем интерних контрола није функционисао на начин да је обезбиједио истинито и фер извјештавање и усклађеност са важећим законима и другим прописима, што је осим у овој тачки наведено у већини тачака овог извјештаја.

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **обрачун минулог рада врши на основну плату без увећања за друга примања по основу рада у складу са чланом 124. Закона о раду и чланом 108. Колективног уговора у предузећу;**
- **уговори о дјелу закључују за послове који су ван дјелатности послодавца у складу са чланом 205. став 1) Закона о раду;**
- **утврди корисни вијек употребе имовине, односно стопе амортизације у складу са чланом 7. став 3) тачка 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;**
- **помоћна евиденција сталне имовине организује и води на начин да се обезбиједи увид у аналитичке податке и хронолошки приказ пословних догађаја, контролу и исправност унесених података и могућност коришћења података у складу са чланом 12. став 5) Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске;**
- **поступци и процедуре пописа имовине и обавеза, утврђивање и исказивање стварног и књиговодственог стања имовине и обавеза, те извјештавање о попису врши у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза.**

Препоручује се Скупштини акционара, надзорном одбору и директору предузећа да обезбиједи да се донесе одлука о висини накнаде за рад члановима надзорног одбора и одбора за ревизију и у складу с тим врши обрачун и исплата истих.

4. Набавке

Планом јавних набавки планирано је 64 поступака јавних набавки у вриједности од 5.331.420 КМ без пореза на додату вриједност. Надзорни одбор је Одлуком од 30.03.2023. дао сагласност на План јавних набавки.

Према извјештају о реализацији у 2023. години проведен је 131 поступак јавне набавке у износу од 1.621.758 КМ од чега 95 директним споразумом (401.199 КМ), 20 конкурентским захтјевом (475.034 КМ), два преговарачким поступком без објаве обавјештења (46.842 КМ), седам отвореним поступком (659.795 КМ) и седам поступака Анексом II (38.888 КМ). Набавке се односе на набавке привјесака за пртљаг и купона за укрцавање путника, опремање техничког објекта, пекарских производа, кафе и пића (за малопродајне објекте), опреме, радова на проширењу паркинга, радова на санацији крова пристанишне зграде, молерских, ригипсерских и термоизолацијских радова на стропу одлазног гејта и друге.

Ревизијским испитивањима обухваћено је 42% вриједности укупно реализованих набавки односно 676.832 КМ и то три отворена поступка (389.448 КМ), четири поступка путем конкурентског захтјева (99.695 КМ), два преговарачка поступка без објаве обавјештења (141.345 КМ) и 9 директних споразума (46.344 КМ).

Код јавних набавки обухваћених ревизијским испитивањима нису утврђене неусклађености са Законом о јавним набавкама.

5. Припрема и доношење плана пословања и финансијског плана

Скупштина акционара на сједници од 24.3.2023. године донијела је Одлуку о усвајању Годишњег плана пословања за 2023. годину као и Плана пословања за период 2023-2025. година. Годишњим планом пословања планирани су укупни приходи у износу од 7.770.000 КМ и укупни расходи у износу од 7.755.000 КМ.

Годишњи план пословања за 2023. годину као и План пословања за период 2023-2025. година измијењени су у новембру 2023. године, након анализе расположивих средстава и промјена околности пословања, а које је Скупштина акционара усвојила Одлуком о усвајању од 28.12.2023. године. Измијењеним Планом пословања укупни приходи су планирани у износу од 4.720.000 КМ, а укупни расходи у износу од 6.365.000 КМ.

Предузеће је сачинило Извјештај о пословању за 2023. годину и исти је усвојен на сједници Скупштине акционара од 28.06.2024. године.

Код процеса припреме и доношења плана пословања предузећа обухваћеног ревизијским испитивањем нису утврђене неправилности.

6. Финансијски извјештаји

Финансијски извјештаји Предузећа припремљени су и презентовани на обрасцима који су прописани Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник Републике Српске“, број 59/22 и 129/22).

Скупштине акционара је усвојила финансијске извјештаје предузећа на сједници од 28.06.2024. године, а након доношења Одлуке надзорног одбора од 28.02.2024. године о утврђивању истих.

6.1. Биланс успјеха

Укупни приходи исказани су у износу од 4.714.475 КМ а односе се на пословне приходе (4.667.717 КМ), остале приходе и добитке (32.208 КМ) и приходе од

усклађивања вриједности финансијских средстава (14.549 KM) и финансијски приход (1 KM).

6.1.1. Пословни приходи и расходи

У Билансу успјеха исказани су пословни приходи у износу од 4.667.717 KM и пословни расходи у износу од 6.253.365 KM.

6.1.1.1. Пословни приходи

Пословни приходи односе се на приходе од продаје робе (1.179.914 KM), пружених услуга (2.090.639 KM) и остале пословне приходе (1.397.164 KM).

Приходи од продаје робе односе се на приходе од продаје робе на домаћем тржишту (1.164.156 KM) и на ино тржишту (15.758 KM).

Приходи од продаје робе односе се највећим дијелом на приходе од продаје робе у малопродаји (киоск и бифе) у износу од 1.112.658 KM, продаје течности за одлеђивање (40.997 KM) и млазног горива (20.555 KM).

Приходи од продате робе и расходи по основу набавне вриједности репроматеријала прецијењени су у износу од 48.248 KM, јер су приликом преноса робе са залиха кухиње на залихе у малопродаји ради даље продаје исказани приходи и расходи у смислу тржишне реализације робе иако до исте није дошло, што није у складу са чланом 42. став 1) и 2) и чланом 52. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник Републике Српске“ број 104/21 и 59/22).

Приходи од пружених услуга односе се на приходе од пружених услуга на домаћем тржишту (713.147 KM) и на иностраном тржишту (1.377.492 KM). Највећим дијелом односе се на приходе од пружених услуга по уговорима са авио превозницима - тарифе по одлазећим путницима (804.188 KM), услуга слијетања, опслуживање ваздухоплова, услуга по одлазећим путницима и пружених услуга по ценовнику предузећа (555.906 KM), провизије за употребу манипулативних површина (187.340 KM), наплате паркинга (367.696 KM) и других аеродромских услуга (147.796 KM).

Приходи од пружених услуга односе се на приходе остварене по Уговорима са авио превозницима (Ryanair, Wizz air, Air Serbia, Air cairo, Tailwind, Freebird, Nouvelair, Air Montenegro и Aegan air) и Ваздухопловним сервисом Републике Српске.

Приходи од пружених услуга на иностраном тржишту и губитак ранијих година прецијењени су у износу од 15.594 KM, јер су приходи из 2022. године исказани у текућој години, што није у складу са MPC 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 27 и 28).

Приходи од провизије од употребе манипулативних површина односе се на наплаћену провизију по основу закључених уговора са Супер петрол д.о.о. Бања Лука и то Уговора о пословно-техничкој сарадњи из 2021. године, Уговора о накнади за коришћење маневарских површина од 20.07.2021. године, Анекса Уговора од 24.02.2023. године и Уговора о накнади за коришћење маневарских површина од 28.09.2023. године. Наведеним уговором од 28.09.2023. године уговорено је да за пружање земаљских услуга и коришћење манипулативних површина предузеће Аеродроми Републике Српске а.д. Бања Лука мјесечно фактурише провизију од 2,5% од укупног оствареног промета друштва Супер петрол д.о.о. Бања Лука за испоручено млазно гориво оператерима у претходном мјесецу, а на основу евиденција Супер петрол д.о.о. Бања Лука.

Остали пословни приходи највећим дијелом односе се на приходе по уговору о финансијској подршци са Министарством саобраћаја и веза Републике Српске од 10.02.2023. године и Анексу уговора од 15.12.2023. године (1.123.000 KM), приходе од закупа (рекламних површина, објеката, паркинг мјеста) у износу од 79.540 KM,

приходе од рефундације боловања (14.102 KM), накнаде штете за посљедице непогоде (49.201 KM) и приходи од ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске по пројекту запошљавања приправника (33.612 KM).

У 2023. години евидентирање краткорочних потраживања и осталих пословних прихода по основу рефундације од ЈУ Фонд дјечије заштите вршено је на готовинском основу. Такође, услед наведеног начина евидентирања, приходи од рефундације боловања и потраживања од ЈУ Фонд дјечије заштите потцијењени су у износу од 5.624 KM, јер нису исказана потраживања и приход за септембар и октобар мјесец 2023. године по основу рјешења и требовања за рефундацију за накнаду плате на породилском одсуству, што није у складу са MPC 1- Презентација финансијских извјештаја (параграф 27 и 28).

Остали пословни приходи по основу накнаде штете исказани у износу од 49.201 KM односе се на наплату штете од осигурања у износу од 43.060 KM по одштеном захтјеву за посљедице временске непогоде која је проузроковала штету на имовини и на 6.141 KM погрешно евидентираних прихода на готовинском основу. У 2023. години уплаћен је укупан износ по одштеном захтјеву од 43.060 KM, међутим, приликом наплате дијела потраживања за накнаду штете није извршено затварање потраживања, него је са приливом готовине поново евидентиран дио прихода (6.141 KM), чиме су остала краткорочна потраживања и остали пословни приходи прецијењени у износу од 6.141 KM, што није у складу са чланом 64. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама.

Остали пословни приходи потцијењени су у износу од 12.346 KM, јер нису у потпуности признати приходи од донација у износу годишње амортизације, што је наведено под тачком 6.2.2.3. овог извјештаја.

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се:

- **приходи од продате робе и расходи по основу набавне вриједности репроматеријала исказују у складу са чланом 42. став 1) и 2) и чланом 52. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике;**
- **признавање краткорочних потраживања, осталих пословних прихода и прихода од пружених услуга врши на обрачунској основи у складу са MPC 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 27 и 28), а евидентирање по основу наплате потраживања врши према члану 64. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама.**

6.1.1.2. Пословни расходи

Пословни расходи исказани су у износу од 6.253.365 KM и односе се на набавну вриједност продате робе (606.266 KM), трошкове материјала (294.290 KM), трошкове горива и енергије (160.337 KM), трошкове плата и накнада и осталих личних примања (3.141.572 KM), производних услуга (639.700 KM), амортизације и резервисања (1.076.774 KM) и нематеријалне трошкове (321.631 KM) и трошкове пореза и доприноса (12.795 KM).

Набавна вриједност продате робе односи се на вриједност продате робе са залиха у малопродаји у бифеу и киоску (502.664 KM), репроматеријала у кухињи (48.248 KM) и велепродаји (средство за одлеђивање и млазно гориво) у износу од 55.354 KM.

Набавна вриједност продате робе прецијењена је у износу од 53.229 KM, јер обрачун излаза са залиха није вршен по методу пондерисане просјечне цијене, а такође приликом преноса робе ради даље продаје исказани су расходи и приходи у смислу праве тржишне реализације робе иако до исте није дошло, што је наведено под тачкама 6.1.1.1. и 6.2.1.2. извјештаја.

Трошкови материјала највећим дијелом односе се на трошкове режијског материјала (122.451 КМ) и материјала и резервних дијелова за одржавање основних средстава (94.107 КМ). Односе се на потрошни материјал за кухињу, хигијенски и санитарни материјал, радну одјећу, трошак ауто-гума, канцеларијски материјал и резервне дијелове за свјетлосну линију и систем свјетлосног обиљежавања.

Трошкови горива и енергије највећим дијелом односе се на трошкове електричне енергије (77.894 КМ), утрошеног горива и мазива (59.403 КМ), урее и течности за одлеђивање (9.284 КМ).

Трошкови плата, накнада плата и осталих личних примања највећим дијелом односе се на трошкове бруто плата у износу од (2.507.174 КМ), трошкове накнада за топли оброк (230.426 КМ), накнада регреса (183.520 КМ), трошкове бруто накнада члановима надзорног одбора и одбора за ревизију (54.372 КМ), помоћи у складу са прописима о раду (28.898 КМ), трошкове накнада за превоз (98.928 КМ) и трошкове дневница и службених путовања (38.251 КМ).

Трошкови производних услуга односе се на трошкове транспортних услуга (190.072 КМ), одржавања (159.475 КМ), закупа (25.933 КМ), рекламе и пропаганде (23.360 КМ) и осталих услуга (240.858 КМ).

Трошкови транспортних услуга највећим дијелом односе се на трошкове интернета (136.837 КМ) и телефонских услуга (33.596 КМ).

Трошкови одржавања највећим дијелом односе се на одржавање писте (15.597 КМ), одржавање сигурносних уређаја на терминалу (11.265 КМ), услуге израде хоризонталне сигнализације (39.999 КМ), дигитализације архиве (9.950 КМ) и друге трошкове.

Трошкови осталих услуга највећим дијелом односе се на трошкове бруто накнада по уговорима о дјелу (171.272 КМ).

Трошкови амортизације и резервисања односе се на трошкове резервисања (76.158 КМ) и амортизације (1.000.616 КМ). Трошкови амортизације потцијењени су у износу од 18.202 КМ, јер није извршен обрачун амортизације имовине која је расположива за употребу, што је наведено под тачком 6.2.1.1. извјештаја.

Нематеријални трошкови односе се на трошкове непроизводних услуга (159.025 КМ), репрезентације (31.738 КМ), премија осигурања (83.339 КМ), платног промета (24.339 КМ), пореза (9.878 КМ), доприноса (2.917 КМ), чланарина (2.411 КМ) и остале нематеријалне трошкове (20.776 КМ).

Трошкови непроизводних услуга и репрезентације највећим дијелом односе се на трошкове стручног усавршавања у иностранству, улазница за манифестације, процјену стања маневарских површина, по основу услуга одржавања web странице, и по основу накнаде редовног надзора.

6.1.1.3. Пословни губитак

Пословни губитак исказан је у износу од 1.585.648 КМ, а односи се на разлику између пословних расхода и пословних прихода. По налазу ревизије пословни губитак потцијењен је у износу од 16.469 КМ, по основу прецијењених пословних прихода (51.496 КМ) и прецијењених пословних расхода (35.027 КМ).

6.1.2. Финансијски расходи

Финансијски расходи исказани су у износу од 53.086 КМ и највећим дијелом односе се на расходе камата по основу отплате дугорочног кредита (38.869 КМ) и затезне камате (7.362 КМ).

6.1.3. Губитак редовне активности

Губитак редовне активности исказан је у износу од 1.638.733 КМ.

6.1.4. Остали добици и губици

Остали приходи и добици исказани у износу од 32.208 КМ односе се на утврђени вишак (304 КМ) и остале непоменуте приходе (31.904 КМ).

Остали расходи и губици исказани су у износу 141.383 КМ и односе се на утврђени мањак (2.323 КМ), остале расходе и губитке (131.286 КМ) и нето губитак од продаје сталне имовине (7.774 КМ).

Остали расходи и губици највећим дијелом односе се на накнаду штете по основу раскида уговора (74.947 КМ) и то по основу Споразума о раскиду уговора о купопродаји покретне имовине (аутобус) од 11.09.2023. године са ЈЗУ Др Мирослав Зотовић Бања Лука (19.000 КМ за уплаћени депозит у поступку лицитације без права поврата) и Споразумног раскида уговора од 12.09.2023. године са Гасс ауто д.о.о. Лакташи о закупу аутобуса (49.140 КМ на име изгубљене добити у вриједности од 6 мјесечних рата по уговору).

Нето губитак од продаје имовине исказан у износу од 7.774 КМ представља разлику између добитака по основу продаје опреме (11.497 КМ) и губитака од неотписане вриједности имовине (19.271 КМ).

6.1.5. Добитак по основу усклађивања вриједности

Добитак по основу усклађивања вриједности исказан је у износу од 14.549 КМ, а односи се на нето добитке од усклађивања вриједности финансијских средстава.

6.1.6. Нето губитак текуће године

Нето губитак текуће године исказан је у износу од 1.741.683 КМ као разлика између укупних прихода (4.714.475 КМ) и укупних расхода (6.456.158 КМ). По налазу ревизије нето губитак потцијењен је за 16.646 КМ, јер су прецијењени укупни пословни приходи за 51.496 КМ и укупни пословни расходи за 35.027 КМ, што је наведено под тачкама 6.1.1.1, 6.1.1.2, 6.1.1.3, 6.2.1.1. и 6.2.1.2. овог извјештаја.

6.2. Биланс стања

6.2.1. Билансна актива

Билансна актива исказана је у износу од 37.547.164 КМ бруто вриједности, 10.760.300 КМ исправке вриједности и 26.786.864 КМ нето вриједности, а чине је стална и текућа средства.

6.2.1.1. Стална средства

Стална средства исказана су у износу од 36.384.549 КМ бруто вриједности, исправке вриједности 10.402.300 КМ и нето вриједности од 25.982.249 КМ, а чине их нематеријална средства (273.080 КМ), некретнине, постројења и опрема (25.696.669 КМ) и дугорочни финансијски пласмани (12.500 КМ).

У односу на претходну годину нето вриједност сталних средстава је већа за износ од 146.141 КМ и то увећана по основу набавки (1.166.251 КМ), а умањена по основу расхода амортизације (1.000.617 КМ) и расходавања и ликвидације имовине (19.493 КМ). У 2023. години извршено је активирање имовине са позиције имовина у припреми у износу од 231.751 КМ.

Нематеријална средства највећим дијелом односе се на лиценцу за чекирање путника (25.599 КМ), софтвер за наплату паркинга (21.801 КМ), мастер план (144.301 КМ) и друга нематеријална средства.

Некретнине, постројења и опрема чине земљиште, грађевински објекти, постројења и опрема и аванси и некретнине, постројења и опрема у припреми.

Земљиште је исказано у износу од 6.313.532 КМ, а односи се на земљиште к.о. Кобатовци површине 301.113 м² (1.053.895 КМ), к.о. Маховљани укупне површине

518.084 м² (2.590.420 КМ), к.о. Крнете укупне површине 156.462 м² (547.617 КМ) и к.о. Маховљани површине 126.210 м² (2.121.600 КМ).

Грађевински објекти исказани су у износу 17.151.793 КМ бруто вриједности, 1.017.189 КМ исправке вриједности и 16.134.604 КМ нето вриједности. Односе се на нето вриједност техничког објекта (515.140 КМ), пристанишне зграде (2.029.899 КМ), водне и трафо станице и приступних путева (1.213.420 КМ), платформе (2.800.201 КМ), писте (5.419.290 КМ), торња (338.832 КМ), земаљског освјетљења (1.985.665 КМ), карго складишта (1.317.897 КМ) и нето вриједност осталих приступних саобраћајница, ограда, јавне расвјете и других објеката.

Постројења и опрема исказани су у износу од 11.063.067 КМ бруто вриједности, 8.532.388 КМ исправке вриједности и 2.530.679 КМ нето вриједности. Највећим дијелом односе се на нето вриједност ватрогасног возила (211.428 КМ), агрегата (73.285 КМ), возила за мјерење клизавости (24.814 КМ), возила за одлеђивање авиона (265.327 КМ), вучног возила (142.420 КМ) и других специјалних машина и опреме.

Аванси и некретнине, постројења и опрема у припреми исказани су у износу од 717.854 КМ, а односе се на грађевинске објекте у припреми (586.792 КМ) и опрему у припреми (131.062 КМ) и то на пројекат успостављања система вентилације (131.062 КМ објеката, 24.321 КМ опреме), пројекат адаптације техничког објекта (412.615 КМ) и проширења паркинга (149.855 КМ).

Некретнине, постројења и опрема у припреми прецијењени су у износу од 412.615 КМ, а грађевински објекти потцијењени у износу од 408.713 КМ и трошкови амортизације у износу од 3.902 КМ, јер је Записником о примопредаји радова од 30.05.2024. године за пројекат адаптације техничког објекта извршен пријем радова и наведено да је објекат расположив за коришћење, а имовина није активирана и није извршен обрачун амортизације, што није у складу са МРС 16 - Некретнине постројења и опрема (параграф 55) и чланом 4. став (3, 4 и 7) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Такође, стална средства (реконструкција приступне саобраћајнице, опрема и софтвер за наплату паркинга) стављена су у употребу Одлуком о стављању у употребу система наплате паркирања од 26.12.2023. године, а примопредаја радова и материјала извршена је 22.03.2023. године. На основу наведеног, трошкови амортизације су потцијењени у износу од 14.300 КМ, а прецијењени су некретнине, постројења и опрема (11.030 КМ) и нематеријална имовина (3.270 КМ), што није у складу са МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема (параграф 55), МРС - 38 Нематеријална имовина (параграф 97) и чланом 3. став 6) и чланом 4. став (3, 4 и 7) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, јер имовина расположива за употребу није књиговодствено активирана и није извршен обрачун амортизације.

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се некретнине, постројења, опрема и нематеријална имовина признају и класификују, а обрачун амортизације врши у складу са захтјевима МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема (параграф 55) и МРС 38 - Нематеријална имовина (параграф 97) и чланом 3. став 6) и чланом 4. став (3, 4 и 7) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

6.2.1.2. Текућа средства

Текућа средства исказана су у износу од 1.162.615 КМ бруто вриједности, 358.000 КМ исправке вриједности и 804.615 КМ нето вриједности и чине их залихе материјала и робе, краткорочна потраживања и готовина и готовински еквиваленти.

Залихе су исказане у вриједности од 300.606 КМ, а односе се на залихе материјала (126.631 КМ), залихе робе (172.081 КМ) и дате авансе (1.894 КМ).

Залихе материјала највећим дијелом односе се на залихе горива (11.100 КМ), лож уља (40.113 КМ), средства за одлеђивање писте (21.108 КМ), пјенила за ватрогасна возила (43.843 КМ) и други материјал.

Залихе робе односе се на залихе млазног горива у складишту (48.949 КМ) и залихе млазног горива у veleпродаји (1.308 КМ), средства за одлеђивање авиона (114.363 КМ) и на залихе прехранбених производа у малопродаји (28.146 КМ).

Набавке млазног горива извршене су у 2022. години и евидентирани су по набавној вриједности. Залихе млазног горива у складишту су прецијењене у износу од 18.675 КМ, расходи по основу набавне вриједности горива у износу од 4.981 КМ, а губитак ранијих година потцијењен у износу од 23.656 КМ, јер исказана вриједност залиха у почетном стању и излаза са залиха није вршена по методу пондерисане просјечне цијене, што није у складу са чланом 51. и 53. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама и MPC 2 – Залихе (параграф 25 и 27).

Предузеће води залихе робе у малопродаји у кухињи, бифеу и киоску. Са залиха робе у кухињи врши се пренос на залихе робе у бифе ради даље продаје, на основу чега се признају приходи од продате робе и расходи по основу набавне вриједности иако до тржишне реализације робе није дошло, што је наведено по тачком 6.1.1.1. извјештаја.

Краткорочна потраживања исказана су у износу од 464.331 КМ бруто вриједности, исправке вриједности 303.158 КМ и нето вриједности 161.173 КМ. Односе се на потраживања од купаца у земљи (37.984 КМ), потраживања од купаца у иностранству (107.222 КМ) и остала краткорочна потраживања (15.967 КМ).

У 2023. години извршена је анализа старосне структуре потраживања, анализа усаглашености помоћних књига са главном књигом на дан 31.12.2023. године и анализа наплате потраживања (за трогодишњи период) на основу којих је урађен тест умањења вриједности. Извршена је процјена очекиваних кредитних губитака на дан 31.12.2023. године гдје су као као базне историјске године узете четири пословне године (2019-2022. година) и утврђене историјске стопе кредитних губитака по категоријама потраживања по роковима, које су кориговане коефицијентом раста потрошачких цијена у 2023. години. У 2023. години исказано је 4.725 КМ губитака од усклађивања вриједности датих аванса и 19.275 КМ добитака од умањења раније признатих кредитних губитака усљед обезврјеђења потраживања од купаца у складу са чланом 68. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама.

Остала краткорочна потраживања и остали пословни приходи прецијењени су у износу од 6.141 КМ, јер у пословним евиденцијама приликом наплате дијела потраживања за накнаду штете није извршено затварање потраживања по основу наплате штете од осигурања, него је са приливом готовине поново евидентиран приход, што је наведено под тачком 6.1.1.1. извјештаја.

Такође, остала краткорочна потраживања и приходи од рефундације боловања од ЈУ Фонд дјечије заштите потцијењени су у износу од 5.624 КМ, јер нису исказана потраживања и приход за септембар и октобар мјесец 2023. године за рефундацију за накнаду плате на породилском одсуству, што је наведено под тачком 6.1.1.1. извјештаја.

Готовина и еквиваленти готовине исказани су у износу од 293.221 КМ, а односе се на готовину у благајни (6.380 КМ) и на пословним рачунима у домаћој и страним валутама (280.244 КМ). Износ од 6.597 КМ евидентиран је на прелазним рачунима, који нису обухваћени пописом, а ревизији није презентована на увид друга

документација у вези насталих пословних промјена, што је наведено под тачком 3. извјештаја.

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се залихе робе у складишту исказују, а да се излаз са залиха обрачунава у складу са чланом 51. и 53. Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама и МРС 2 – Залихе (параграф 25 и 27).

6.2.2. Билансна пасива

Билансна пасива исказана је у износу од 26.786.684 КМ, а чине је капитал, дугорочна резервисања и обавезе и краткорочне обавезе и резервисања.

6.2.2.1. Капитал

Капитал је исказан у износу од 14.748.753 КМ, а односи се на акцијски капитал-обичне акције у износу од 10.125.725 КМ, остале резерве у износу од 821.818 КМ, ревалоризационе резерве за некретнине, постројења, опрему и материјална средства у износу од 11.124.827 КМ, нераспоређену добит ранијих година у износу од 775.127 КМ и губитак у износу од 8.098.744 КМ (од чега губитак текуће године 1.741.683 КМ, а губитак ранијих година 6.357.061 КМ).

Акцијски капитал исказан је у износу од 10.125.725 КМ, а структура власништва над акцијама највећих акционара је сљедећа: Акцијски фонд Републике Српске, а.д. Бања Лука 64,69%, ПРЕФ а.д. Бања Лука 22,64%, Фонд за реституцију Републике Српске, а.д. Бања Лука 4,98%. Према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука од 19.12.2023. године у Књизи акционара регистровано је 660 акционара.

Остале резерве исказане су на основу Одлуке управе предузећа од 21.01.2022. године о конвертовању ревалоризационих резерви у остале резерве. У наведеној Одлуци наведено је да је ревалоризациона резерва исказана прије 2006. године без одговарајуће документације према којој би се могао утврдити историјат настанка и почетног признавања исте и да ће се иста конвертовати у остале резерве на дан 01.01.2021. године. Овакав начин формирања резерви друштва није у складу са чланом 231. Закона о привредним друштвима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17, 82/19 и 17/23) и чланом 61. Статута предузећа, којима је прописан начин формирања резерви, врсте резерви и коришћење резерви. Приликом ревизијских испитивања није презентована друга документација на основу које би се могао утврдити рачуноводствени третман истих.

Ревалоризационе резерве односе се на резерве исказане на основу извршене процјене вриједности имовине са 31.12.2021. године када је књиговодствена вриједност средства повећана као резултат ревалоризације, а повећање признато у оквиру позиције ревалоризационе резерве. У 2023. години у корист нераспоређене добити извршен је пренос дијела ревалоризационе резерве (775.127 КМ) у вриједности разлике између амортизације засноване на ревалоризованој књиговодственој вриједности средстава и амортизације засноване на првобитној набавној вриједности средстава.

Нераспоређена добит ранијих година у износу од 775.127 КМ односи се на укинуте ревалоризационе резерве формиране по основу повећања вриједности имовине на основу извршене процјене.

Губитак се односи на губитак текуће године (1.741.683 КМ) и губитак ранијих година (6.357.061 КМ). По налазу ревизије губитак ранијих година потцијењен је у износу од 8.062 КМ, односно више исказан због исказивања прихода из раније године у текућој години (15.594 КМ) и мање исказан по основу погрешног вредновања залиха (23.656

КМ) и губитак текуће године потцијењен је у износу од 16.469 КМ, што је наведено под тачком 6.1.6. извјештаја.

Препоручује се директору предузећа да обезбједи да се резерве предузећа формирају у складу са чланом 231. Закона о привредним друштвима Републике Српске и чланом 61. Статута предузећа.

6.2.2.2. Дугорочна резервисања и дугорочне обавезе

Дугорочна резервисања и дугорочне обавезе исказане су у износу 5.913.671 КМ и односе се на дугорочне кредите у земљи у износу од 4.949.621 КМ и остале дугорочне обавезе у износу од 964.050 КМ.

Дугорочни кредити у земљи односе се на обавезе по основу Уговора о зајму од 14.09.2016. године закљученог између Фонда за развој и запошљавање Републике Српске а.д. Бања Лука којим управља Инвестиционо-развојна банка Републике Српске а.д. Бања Лука и Аеродрома Републике Српске а.д. Бања Лука у износу од 7.000.000 КМ са роком доспијећа 120 мјесеци, грејс периодом 24 мјесеца и каматном стопом 5,4 %. Услови основног Уговора мијењали су се кроз више закључених анекса у периоду 2017-2022. година.

Дана 26.08.2022. године закључен је Споразум број I/22 о измирењу недоспјелих обавеза по основном уговору и припадајућим анексима на период отплате од 123 мјесеца (до 01.06.2027), у који је укључен грејс период од 48 мјесеци, којим се предузеће обавезало да ће исплатити износ главнице од 6.103.441 КМ по основу остатка дуга и то на сљедећи начин: у периоду од 01.09.2022. године закључно са 01.08.2023. године у износу мјесечног ануитета 35.000 КМ, а у периоду од 01.09.2023. године закључно са 01.06.2027. године да ће остатак дуга измиривати у једнаким мјесечним ануитетима уз обрачун редовне камате на остатак дуга.

Дана 22.06.2023. године закључен је Споразум број II/23 којим је предузеће преузело обавезу да ће укупан износ главнице дуга (5.779.137 КМ) измиривати на начин да ће у периоду 01.07.-1.12.2023. године плаћати мјесечни ануитет у износу од 35.000 КМ у којем ће плаћати камату на остатак дуга и припадајући износ главнице, док у периоду од 01.01.2024. године па закључно са 01.06.2027. године остатак дуга да ће измиривати у једнаким мјесечним ануитетима уз обрачун редовне камате на остатак дуга.

Споразумом III/24 од 22.01.2024. године предузеће се обавезало да ће укупан остатак дуга од 5.593.841 КМ и припадајућу редовну камату на остатак дуга, измирити на начин да у периоду 01.01.2024.-01.12.2024. године плаћа мјесечне ануитете у износу од 60.000 КМ, а од 01.01.2025. године закључно са 01.06.2027. године остатак дуга измири у једнаким мјесечним ануитетима (168.052 КМ) уз обрачун редовне камате на остатак дуга.

У 2023. години на име главнице дуга и редовне камате измирено је 420.000 КМ (од чега камате 38.569 КМ и главнице 381.431 КМ) по основу Споразума број I/22 и Споразума број II/23. Остатак главнице дуга на дан 31.12.2023. године износи 5.593.841 КМ, од чега је доспјеће за 2024. годину (644.219 КМ) класификовано на краткорочним финансијским обавезама.

Остале дугорочне обавезе исказане су у износу од 964.050 КМ. У 2013. години закључен је Уговор о спајању уз припајање између предузећа Аеродрома Републике Српске а.д. Бања Лука и ЈП Аеродром Требиње а.д. Требиње од 04.10.2013. године. На основу увида у Биланс стања Аеродрома Требиње а.д. Требиње сачињеног на дан 14.11.2013. године обавезе у наведеном износу нису идентификоване, међутим исте су исказане у бруто билансу на позицији обавезе које се могу конвертовати у капитал. Ревизији није презентована друга документација у вези настале пословне промјене, а није достављена ни писана информација у вези исказаних обавеза. На основу наведеног, предузеће је на осталим дугорочним обавезама у износу од 964.050 КМ исказало пословну промјену без вјеродостојне књиговодствене исправе сачињене на

начин да омогућава потпуни увид о насталом пословном догађају, што није у складу са чланом 8. и 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се предузму активности утврђивања стварног стања исказаних обавеза и прибављања вјеродостојне књиговодствене исправе у вези настанка пословног догађаја и у складу с тим изврше евидентирања у пословним књигама предузећа према члану 8. и 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

6.2.2.3. Краткорочне обавезе и краткорочна резервисања

Краткорочне обавезе и разграничења исказана су у износу од 6.124.440 КМ, а односе се на краткорочне финансијске обавезе (644.219 КМ), обавезе из пословања (1.929.565 КМ), обавезе за плате и накнаде (326.827 КМ), остале обавезе (36.309 КМ), порез на додату вриједност (6.127 КМ), за остале порезе, доприносе и друге дажбине (12.694 КМ) и на краткорочна разграничења (3.168.699 КМ).

Краткорочне финансијске обавезе односе се на дио дугорочног кредита који доспијева на плаћање у року до године дана.

Обавезе из пословања чине обавезе према добављачима у земљи (1.843.142 КМ) и добављачима из иностранства (86.423 КМ).

Обавезе за плате и накнаде односе се за нето плате за децембар 2023. године (105.620 КМ), порез и доприносе за плате и накнаде за новембар и децембар 2023. године (193.501 КМ), обавезе за дио регреса (9.847 КМ), накнаде за топли оброк за децембар мјесец (17.858 КМ).

Остале обавезе највећим дијелом односе се на обавезе за накнаду за превоз за децембар 2023. године (8.655 КМ), за нето накнаде за чланове надзорног и одбора за ревизију (2.720 КМ) и нето накнаде по уговору о дјелу (6.100 КМ).

До дана 29.02.2024. године измирено је 383.726 КМ краткорочних обавеза.

Краткорочна разграничења највећим дијелом односе се на резервисања за судске спорове (261.438 КМ) и разграничене приходе и примљене донације у износу од 2.679.834 КМ. Разграничени приходи и примљене донације односе се на донирана средства Владе Републике Српске (из 2006. и 2021. године) за санацију аеродромских површина и реконструкцију писте (2.607.307 КМ), донирану опрему из ранијих година (26.952 КМ) и друге донације (45.575 КМ).

Разграничени приходи и примљене донације за реконструкцију писте прецијењени су, а приход од донација потцијењен је у износу од 12.346 КМ, јер је предузеће признало само дио прихода (полугодишњу амортизацију средства), што није у складу са МРС - 20 Рачуноводствено обухватање државних давања и објелодањивање државне помоћи (параграф 12).

На основу писане информације за потребе ревизије исказана краткорочна разграничења у износу од 45.547 КМ односе се на донације за технички објекат и свјетлосну линију из 2010. године (4.812 КМ) и донацију из 2012. године (40.763 КМ). Ревизији није презентована друга документација из које би се могли идентификовати извори, врсте донираних средстава и услови повезани са донацијом. За исказане износе донација у текућој као ни у ранијим годинама нису вршена признавања у билансу успјеха, што није у складу са МРС 20 - Рачуноводствено обухватање државних давања и објелодањивање државне помоћи (параграф 12 односно 20).

По основу спорова који су покренути у претходним годинама (2020., 2021. и 2022. године) против предузећа, а на основу процјене исхода спорова извршена су резервисања у износу од 261.438 КМ (од чега у 2023. години 76.158 КМ). На основу наведеног, краткорочна разграничења су прецијењена, а остала дугорочна резервисања и разграничења потцијењена у износу од 261.438 КМ, јер су дугорочна резервисања за судске спорове класификована као краткорочна, што није у складу са

чланом 32. став 9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се:

- **изврши анализа и предузму активности око утврђивања извора, врсте донираних средстава и услова повезаних са донацијама из ранијих година и у складу с тим изврши рачуноводствени третман истих, а да се за донације познатог извора и услова у потпуности признају приходи повезани са насталим трошковима према захтјевима МРС - 20 Рачуноводствено обухватање државних давања и објелодањивање државне помоћи;**
- **класификација дугорочних резервисања за судске спорове врши у складу са чланом 32. став 9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.**

6.2.3. Ванбилансна евиденција

На позицијама ванбилансне активе и пасиве евидентирана је вриједност примљених гаранција за изведене радове према уговорима са добављачима (244.756 КМ), као вриједност датих инструмената обезбјеђења плаћања по основу дугорочног кредита (6.331.985 КМ), а који се односе на дате мјенице (40 бјанко мјеница) и заложно право на имовину по Уговору о залогу од 10.09.2019. године.

6.3. Биланс токова готовине

У Билансу токова готовине на дан 31.12.2023. године исказани су укупни приливи готовине у износу од 5.809.819 КМ, док су укупни одливи готовине исказани у износу од 6.007.600 КМ односно исказан је нето одлив готовине у износу од 197.781 КМ. Готовина на почетку обрачунског периода исказана је у износу од 491.002 КМ и стање готовине на крају обрачунског периода у износу од 293.221 КМ.

Нето прилив готовине из пословних активности исказан је у износу од 179.854 КМ и представља разлику између прилива готовине из пословних активности (5.408.924 КМ) и одлива готовине из пословних активности (5.229.070 КМ). Одливи готовине из пословних активности прецијењени су у износу од 37.395 КМ по основу исказаних одлива из инвестиционих активности.

Нето одлив готовине из активности инвестирања исказан је у износу од 407.040 КМ који се односи на одлив из активности инвестирања (407.040 КМ) и исти је потцијењен у износу од 37.395 КМ који је исказан у оквиру одлива по основу исплата добављачима из иностранства из пословних активности. Приливи готовине из активности инвестирања потцијењени су у износу од 11.497 КМ, јер на истима нису исказани приливи по основу продаје опреме.

Нето прилив готовине из активности финансирања исказан је у износу од 29.405 КМ и представља разлику између прилива из активности финансирања (400.895 КМ) и одлива из активности финансирања (371.490 КМ). Нето прилив је прецијењен за 9.940 КМ, јер су мање исказани одливи по основу отплате главнице дугорочног кредита.

Наведена класификација по активностима при сачињавању биланса токова готовине није у складу са чланом 12. став 2), чланом 13. став 3), чланом 14. став 3), чланом 17. став 3) Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике и захтјевима МРС 7 - Извјештај о токовима готовине (параграф 10).

Препоручује се директору предузећа да обезбиједи да се биланс токова готовине сачињава у складу са Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и

предузетнике и захтјевима МРС 7 - Извјештај о токовима готовине (параграф 10).

6.4. Временска неограниченост пословања

У Напоменама уз финансијске извјештаје наведено је да су финансијски извјештаји сачињени и презентовани у складу са начелом фер презентације и сталности, међутим нису објелодањена питања везана за постојање или непостојање значајне неизвјесности у вези са сталношћу пословања у складу са захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 25), што је наведено под тачком 6.6. извјештаја.

6.5. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе

На основу достављене писане информације за потребе ревизије у вези са потенцијалном имовином и обавезама на дан 31.12.2023. године у току су три судска спора у којем је предузеће тужена страна и извршена је процјена исхода истих, а према наведеној информацији на дан 31.12.2023. не постоје судски спорови у којима се предузеће јавља као тужилац.

6.6. Напомене уз финансијске извјештаје

Уз финансијске извјештаје предузећа сачињене су и Напомене уз финансијске извјештаје које пружају опште информације и информације о појединим позицијама исказаним у финансијским извјештајима. Међутим, у Напоменама уз финансијске извјештај за годину која се завршава на дан 31.12.2023. године, осим наведеног у тачки 6.4. нису објелодањене релевантне информације о примијењеним стопама амортизације и потпуне информације о начину вођења залиха, што није у складу са Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 25 и 117), МРС 2 - Залихе (параграф 36 и 37), МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема (параграф 73) и другим релевантним Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Препоручује се директору да обезбиједи да се у Напоменама уз финансијске извјештаје објелодањују информације у вези са сталношћу пословања и друге релевантне информације прописане Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, захтјевима МРС 1 – Презентација финансијских извјештаја и другим релевантним Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Ревизијски тим

Сњежана Саватић Бањац, с.р.

Ведран Станетић, с.р.